

การพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามนโยบายแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย

Operation Achievement Development in Accordance to Drug Rehabilitate Policy by Using Harm Reduction Measurement from Drugs of Thailand

ณัฐวัฒน์ ตะโกนา / Nattawat Takona

มหาวิทยาลัยศรีปทุม, Sripatham University, Thailand

E-mail: n3101701499880@gmail.com

ปิยากร หวังมหาพร / Piyakorn Whangmahaporn

มหาวิทยาลัยศรีปทุม, Sripatham University, Thailand

E-mail: piyakornwh@gmail.com

ประวัติบทความ

ได้รับบทความ 8 มีนาคม 2562 แก้ไข 20 มีนาคม 2562 ตอบรับ 22 มีนาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงาน 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงาน และ 3) รูปแบบการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด ตัวอย่างการวิจัย คือ คณะทำงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดประจำจังหวัด จำนวน 239 ตัวอย่าง กำหนดขนาดด้วยสูตร ทาโร ยามาเน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง ผลการวิจัยพบว่า สัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) พิจารณารายด้านพบว่า การจัดทำระบบฐานข้อมูลและรายงานข้อมูล การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย การติดตามและประเมินผล การให้บริการสังคม การขับเคลื่อน และการติดตามผู้รับบริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93, \bar{X} = 4.01, \bar{X} = 3.76, \bar{X} = 3.75, \bar{X} = 3.71, \bar{X} = 3.64, \bar{X} = 3.60$) ตามลำดับ ส่วนการจัดชุดบริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน เจตจำนงทางการเมือง และผู้ปฏิบัติงาน ส่วนรูปแบบการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดประกอบด้วย แนวทางทางการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานด้านนโยบาย ด้านการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านระบบฐานข้อมูลและรายงาน ด้านบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารจัดการ และด้านผู้ปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: การพัฒนา, สัมฤทธิ์ผล, การดำเนินงาน, มาตรการลดอันตราย

Abstract

This study aimed to study the 1) Operation achievement level 2) Factors affecting the operation achievement and 3) Operation achievement development model by using Harm Reduction Measurement. Samples were provincial's Harm Reduction Measurement committee, 239 samples, sized by Taro Yamane's formulation.

Instruments used was a questionnaire with reliability value of 0.93. Statistics used were frequencies, percentages, means, standard deviations, correlation and MLRA. Results show that the operation achievement in overall was found in high level, in overall was found in high level ($\bar{X} = 3.65$). Consider in aspects found that Information system and report aspect, Target approach aspect, Follow up and evaluation aspect, Social service aspect, Driving aspect and Client follow up aspect were in high ($\bar{X} = 3.93$, $\bar{X} = 3.76$, $\bar{X} = 3.75$, $\bar{X} = 3.71$, $\bar{X} = 3.64$, $\bar{X} = 3.60$) as follows while Service package aspect were found in medium level ($\bar{X} = 3.19$) Factors statistically affected the operation achievement at the 0.05 significance level were Integration between agency, Political will and Personnel. The operation achievement development model by using Harm Reduction Measurement from Drugs were compounded from solutions of the operation development in policy aspect, target approach aspect, follow up and evaluation aspect, information system and report aspect, management aspect and personnel aspect.

Keywords: Development, Achievement, Operation, Development, Harm Reduction Measurement

บทนำ

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ บั่นทอนความเจริญของประเทศชาติ จนไม่สามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองได้ (ทศมววรรณ ดีประเสริฐ, 2557)

ปัจจุบันปัญหาเสพติดได้กลายเป็นปัญหาวิกฤติสำคัญของประชาคมโลก โดยเฉพาะประเทศไทย ปัญหาเสพติดได้ขยายตัวรวดเร็วและมีผลกระทบรุนแรงต่อความมั่นคงของประเทศชาติ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชากรที่ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมการแก้ไข โดยแต่ละรัฐบาลได้มีนโยบายในการแก้ไขปัญหาที่ต่างกันออกไป แต่จะอยู่ในบริบทด้านการป้องกัน การปราบปรามปราม และการบำบัดรักษา (สำนักงานปราบปรามยาเสพติด, 2559) โดยได้มีการดำเนินงานในโครงการต่างๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งมุ่งเน้นการนำผู้เสพยาและผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา แต่ปัจจุบันยังคงมีผู้เสพยาใหม่เข้ามาใช้ยาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ผู้ผ่านการบำบัดรักษายังกลับไปเสพยาอีก ส่งผลให้จำนวนผู้เสพยาเก่าและรายใหม่เพิ่มอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2559-2561 จำนวนของผู้เสพยาอยู่ในระดับรุนแรงซึ่งมีจำนวนผู้เสพยาเสพติดทั้งประเทศประมาณ 2.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 4.15 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในประเทศไทย และในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมาพบว่าผู้ผ่านการบำบัดกลับไปเสพยาซ้ำมากกว่าร้อยละ 80 โดยในแต่ละปีมีผู้เสพยา/ผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่ระบบการบำบัดฟื้นฟูในทุกๆ ระบบเป็นรายเก่าเฉลี่ยร้อยละ 80 และเป็นรายใหม่เฉลี่ยร้อยละ 20 (TCIJ, 2561)

จากจำนวนผู้เสพยาเก่าและรายใหม่ที่เพิ่มจำนวนขึ้นนั้น ได้แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของการดำเนินงานบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแก้ไขที่มีอยู่เดิม ซึ่งประเทศไทยต้องเสียงบประมาณดำเนินงานปีละ 2,000 ล้านบาท แต่กลับไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ประเทศไทยจึงได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในการที่จะพัฒนามาตรการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด เพื่อลดการใช้ยาเกินขนาดและเสียชีวิตจากการใช้ยาเกินขนาด ลดความเสี่ยงที่มีต่อผู้ใช้ยาจากสังคม ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้ยามีโอกาสเข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดเพิ่มขึ้น และปรับเปลี่ยนเจตคติของผู้ปฏิบัติงานภาครัฐและสังคมในการยอมรับตัวตนของผู้ใช้ยาเสพติดนำไปสู่การลดอุปสงค์ของยาเสพติดในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นการแก้ไขความล้มเหลวในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดจากการดำเนินงานรูปแบบเก่า (ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ, 2560)

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตามมาตรการดังกล่าวที่ผ่านมาพบว่ามีสภาพปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในด้านต่างๆ รวมถึงการขาดการวิจัยอย่างเป็นระบบซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการดังกล่าวซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในความสำเร็จของนโยบายและส่งผลให้การดำเนินงานยังไม่ได้การพัฒนา (นัทธี จิตสว่าง, 2555)

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเป็นการจำเป็นและสำคัญยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยนี้เพื่อนำไปสู่การเข้าใจระดับสัมฤทธิ์ผลและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการทำงาน รวมถึงแนวทางในการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการทำงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด อันจะมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศไทย ต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับของสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย และ 3) รูปแบบการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการทำงานตามนโยบายแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปตัวแปรอิสระซึ่งใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย จำนวน 7 ตัวแปร ได้แก่ 1) ปัจจัยเจตจำนงทางการเมือง ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ตัวแปรและนิยามตามแนวคิดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558), THRP (2005) และ UNODC (2000) 2) ปัจจัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ตัวแปรและนิยามตามแนวคิดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558), Holloway and Farrington (2006), THRP (2005) และ UNODC (2000) 3) ปัจจัยข้อตกลงความร่วมมือในจังหวัด ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ตัวแปรและนิยามตามแนวคิดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558), UNODC (2000) และ Robinson and Smith (1971) 4) ปัจจัยการมีส่วนร่วม ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ตัวแปรและนิยามตามแนวคิดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558), Holloway and Farrington (2006), UNODC (2000) และ Robinson and Smith (1971) 5) ปัจจัยการบริหารจัดการ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ตัวแปรและนิยามตามแนวคิดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558), จรรยา เจตนสมบูรณ์ และเนตรนภิส จันทวัฒน์ (2556) และ Holloway and Farrington (2006) 6) ปัจจัยการอำนวยความสะดวก ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ตัวแปรและนิยามตามแนวคิดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558), จรรยา เจตนสมบูรณ์ และเนตรนภิส จันทวัฒน์ (2556), THRP (2005), UNODC (2000), Nash (1976) และ Robinson and Smith (1971) และ 7) ปัจจัยผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ตัวแปรและนิยามตามแนวคิดของ จรรยา เจตนสมบูรณ์ และ เนตรนภิส จันทวัฒน์ (2556), Holloway and Farrington (2006), THRP (2005) และ Nash (1976) ดังตารางที่ 1 ทั้งนี้ จากตารางที่ 1 สามารถอธิบายตัวแปรอิสระแต่ละปัจจัยได้ดังนี้

ปัจจัยเจตจำนงทางการเมือง หมายถึง การที่รัฐบาลประกาศนโยบายแนชัดในการยกระดับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เป็นวาระแห่งชาติ การที่รัฐบาลมีความมุ่งมั่นต่อเจตนารมณ์การแก้ไขปัญหายาเสพติด การที่รัฐบาลเร่งรัดการดำเนินงานการแก้ไขปัญหายาเสพติดและมีแนวทางที่ชัดเจนในการลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติด

ปัจจัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน หมายถึง มีการบูรณาการของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานผลักดันการแปลงนโยบายด้านยาเสพติดและแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนโดยเร็วที่สุด มีการเชื่อมโยงข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายในจังหวัด

ปัจจัยข้อตกลงความร่วมมือในจังหวัด หมายถึง การมีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดกับหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น ปัจจัยการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่องในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ส่วนท้องถิ่น ในการกำหนดนโยบาย การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล

ปัจจัยการบริหารจัดการ หมายถึง การมีงบประมาณเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานที่เพียงพอ การมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่เหมาะสม รวมถึงความเหมาะสมของสถานที่ดำเนินการ

ปัจจัยการอำนวยความสะดวก หมายถึง ปัจจัยภาวะผู้นำและความสามารถในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของคณะทำงาน
ปัจจัยผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ปัจจัยแรงจูงใจ ศักยภาพ ทักษะและการพัฒนาความสามารถของผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินการบำบัดและแก้ไขฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย

ตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	ตัวแปรอิสระ	เจตจำนง	บูรณ การ	ความ ร่วมมือ	ส่วน ร่วม	บริหาร จัดการ	อำนวยความสะดวก	ผู้ ปฏิบัติ
Robinson and Smith (1971)	✓	-	✓	✓	-	✓	-	-
THRP (2005)	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓
Holloway and Farrington (2006)	-	✓	-	✓	✓	-	✓	✓
Nash (1976)	-	-	-	-	-	✓	✓	✓
UNODC (2000)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-
สำนักงานป้องกันและปราบปรามยา เสพติด (2558)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-
จรรยา เจตนาสมบูรณ์ และ เนตรนภิส จันทร์พัฒนา (2556)	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓
ความถี่ (f)	4	4	4	4	4	6	4	4

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับตัวแปรตาม

แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด หรือ Harm reduction นั้น เป็นแนวคิดในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดซึ่งมีฐานคิดที่แตกต่างจากแนวคิดในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแบบเดิม โดยเป็นแนวคิดซึ่งได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อสภาพในการเป็น “ผู้ป่วย” ที่ต้องได้รับการรักษาของผู้ติดยาเสพติด โดยเฉพาะผู้ติดยาเสพติดกลุ่มเรื้อรังหรือเสติดรุนแรง เนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้ยังไม่สามารถเลิกยาเสพติดได้ ไม่พร้อมรับการบำบัดรักษา และมีอัตราการกลับไปเสติดซ้ำสูง ซึ่งในการดำเนินงานกับผู้ใช้ยาเสพติดที่เสติดรุนแรงนั้น จะไม่สามารถใช้ระบบการบำบัดฟื้นฟูแบบเดิมได้ จึงเป็นที่มาของแนวคิดการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด หรือ Harm reduction ของประเทศไทย ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรตาม ผู้วิจัยพบว่าแนวทางการประเมินของศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ (2560) กระทรวงมหาดไทย (2560ก) และกระทรวงสาธารณสุข (2560) เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งประกอบด้วยกรอบการประเมินสัมฤทธิ์ผลหรือผลสำเร็จของการดำเนินงานตามนโยบายขับเคลื่อนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทยสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทยนั้น สามารถวัดได้ใน 7 ประเด็น ได้แก่ การขับเคลื่อน การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย การจัดชุดบริการ การให้บริการสังคม การติดตามผู้รับบริการ การจัดทำระบบฐานข้อมูลและรายงานข้อมูล และการติดตามและประเมินผล ผู้วิจัยจึงได้ทำการบูรณาการกรอบการประเมินสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดในการวิจัยครั้งนี้ จากแนวทางและกรอบการประเมินดังกล่าวซึ่งประกอบด้วย 7 ด้านได้แก่ 1) สัมฤทธิ์ผลด้านการขับเคลื่อน 2) สัมฤทธิ์ผลด้านการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 3) สัมฤทธิ์ผลด้านการจัดชุดบริการ 4) สัมฤทธิ์ผลด้านการให้บริการสังคม 5) สัมฤทธิ์ผลด้านการติดตามผู้รับบริการ 6) สัมฤทธิ์ผลด้านการจัดทำระบบ

ฐานข้อมูลและการรายงานข้อมูล และ 7) สัมฤทธิ์ผลด้านการติดตามและประเมินผล (ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ, 2560; กระทรวงมหาดไทย, 2560ข; กระทรวงสาธารณสุข, 2560) ซึ่งสามารถอธิบายองค์ประกอบของสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานฯ ในแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

สัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อน หมายถึง ผลสำเร็จของกลไกการดำเนินงาน และบทบาทหน้าที่ ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น

สัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานด้านการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย หมายถึง มีการค้นหาผู้ค้ายาเสพติดโดยมาตรการของรัฐ ในกรณีที่พบผู้ค้ายาเสพติดที่เป็นไป ตามลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย มีการคัดกรองผู้ค้ายาเสพติดและส่งไป ยังสถานที่ให้บริการลดอันตรายจากยาเสพติดของภาครัฐหรือภาคประชาสังคม แบบรอบด้านอย่างเหมาะสม

สัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานด้านการจัดชุดบริการ หมายถึง มีการกำหนดแนวทางการบำบัดรักษาผู้เสพติดตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด มีการประกาศให้หน่วยบริการที่เข้าร่วมมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติ มีการเตรียมความพร้อมสถานบริการในสังกัดเพื่อรองรับการดำเนินงานมาตรการลดอันตรายฯ

สัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานด้านการให้บริการสังคม หมายถึง มีการดำเนินงานเยี่ยมบ้านรายบุคคล โดยอาสาสมัครภาคประชาสังคม และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ มีการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนทั้งในลักษณะกิจกรรมกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์

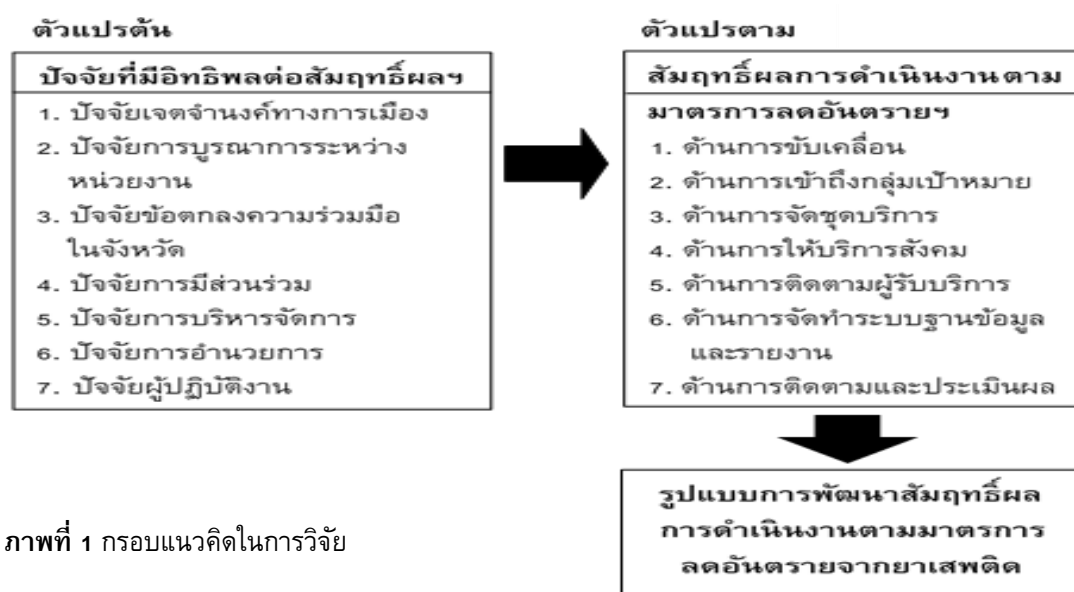
สัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานด้านการติดตามผู้รับบริการ หมายถึง มีการดำเนินงานเพื่อติดตามผู้ค้ายาเสพติดที่เข้ารับบริการตามมาตรการฯ โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรืออาสาสมัครของสาธารณสุขเป็นผู้ดำเนินการติดตาม ดูแลช่วยเหลือผู้เข้ารับบริการตามมาตรการฯ ตามขั้นตอน

สัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานด้านการจัดทำระบบฐานข้อมูลและการรายงานข้อมูล หมายถึง มีการจัดทำข้อมูลสถานบริการในสังกัดที่เข้าร่วมมาตรการลดอันตรายจาก ยาเสพติดทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม และแจ้งให้ ศอ.ป.ส.จ./กทม. ที่เป็นพื้นที่ดำเนินการรับทราบ สถานที่ให้บริการลดอันตรายจากยาเสพติดทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม มีการดำเนินงานเพื่อรวบรวมข้อมูลของผู้ค้ายาเสพติดที่เป็นสมาชิกเข้าร่วมมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด

สัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง มีการกำกับ ติดตาม ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดให้เป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ มีการติดตามและประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินงานมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 1 นี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ และคุณภาพดังนี้

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรของการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณนี้ ได้แก่ คณะทำงานตามนโยบายขับเคลื่อนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดประจำจังหวัดในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 592 ตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 239 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ส่วนกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ ได้แก่ ประธานคณะทำงานตามนโยบายขับเคลื่อนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดประจำจังหวัดจำนวน 37 จังหวัดในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 37 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับซึ่งคำนวณด้วยสูตรคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของ Cronbach เท่ากับ .93 ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1.1) ชื่อ-สกุล 1.2) ประสบการณ์ในการทำงาน และ 1.3) พื้นที่จังหวัด 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทั้ง 7 ปัจจัย ได้แก่ 2.1) ปัจจัยเจตจำนงทางการเมือง 2.2) ปัจจัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน 2.3) ปัจจัยข้อตกลงความร่วมมือในจังหวัด 2.4) ปัจจัยการมีส่วนร่วม 2.5) ปัจจัยการบริหารจัดการ 2.6) ปัจจัยการอำนวยความสะดวก และ 2.7) ปัจจัยผู้ปฏิบัติงาน รวม 43 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 3) สัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 3.1) ด้านการขับเคลื่อน 3.2) ด้านการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 3.3) ด้านการจัดชุดบริการ 3.4) ด้านการให้บริการสังคม 3.5) ด้านการติดตามผู้รับบริการ 3.6) ด้านการจัดทำระบบฐานข้อมูลและการรายงานข้อมูล และ 3.7) ด้านการติดตามและประเมินผล รวม 49 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86 และ 4) สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการดำเนินงาน ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์ 2) แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหา และอุปสรรคการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด และ 3) แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Multiple Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis; MLRA) ด้วยวิธี Enter Method กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดระหว่าง 1-3 ปี จำนวน 141 คน (ร้อยละ 59.00) และมีจำนวนในพื้นที่จังหวัดเท่ากันทั้ง 37 จังหวัด (ร้อยละ 2.93 และ 2.51)

ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย
ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย โดยรวม
อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อจำแนกเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยเจตจำนงทางการเมือง
($\bar{X} = 3.96$) ปัจจัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ($\bar{X} = 3.75$) ปัจจัยข้อตกลงความร่วมมือในจังหวัด ($\bar{X} = 3.71$)
ปัจจัยการอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.48$) ปัจจัยการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.46$) และปัจจัยการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.44$) มี
อิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานในระดับมาก และปัจจัยผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.39$) มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการ
ดำเนินงานในระดับปานกลาง ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการฯ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานฯ (รายปัจจัย)	ที่	$\bar{X}$	S.D.	อิทธิพล
ปัจจัยเจตจำนงทางการเมือง	1	3.96	.58	มาก
ปัจจัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน	2	3.75	.67	มาก
ปัจจัยข้อตกลงความร่วมมือในจังหวัด	3	3.71	.63	มาก
ปัจจัยการมีส่วนร่วม	6	3.44	.63	มาก
ปัจจัยการบริหารจัดการ	5	3.46	.62	มาก
ปัจจัยการอำนวยความสะดวก	4	3.48	.53	มาก
ปัจจัยผู้ปฏิบัติงาน	7	3.39	.59	ปานกลาง
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานฯ (โดยรวม)		3.60	.50	มาก

ระดับสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย

ระดับสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย
โดยรวมมีสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน
พบว่า ด้านการจัดทำระบบฐานข้อมูลและการรายงานข้อมูล ($\bar{X} = 3.93$) ด้านการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{X} = 3.76$)
ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.75$) ด้านการให้บริการสังคม ($\bar{X} = 3.71$) ด้านการขับเคลื่อน ($\bar{X} = 3.64$) และ
ด้านการติดตามผู้รับบริการ ($\bar{X} = 3.60$) มีสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และด้านการจัดชุดบริการ ($\bar{X} =$
3.19) สัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดฯ

สัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานฯ (รายด้าน)	ที่	$\bar{X}$	S.D.	สัมฤทธิ์ผล
สัมฤทธิ์ผลด้านการขับเคลื่อน	5	3.64	.50	มาก
สัมฤทธิ์ผลด้านการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	2	3.76	.50	มาก
สัมฤทธิ์ผลด้านการจัดชุดบริการ	7	3.19	.41	ปานกลาง
สัมฤทธิ์ผลด้านการให้บริการสังคม	4	3.71	.59	มาก
สัมฤทธิ์ผลด้านการติดตามผู้รับบริการ	6	3.60	.56	มาก
สัมฤทธิ์ผลด้านระบบฐานข้อมูล การรายงาน	1	3.93	.56	มาก
สัมฤทธิ์ผลด้านการติดตามและประเมินผล	3	3.75	.68	มาก
สัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานฯ (โดยรวม)		3.65	.31	มาก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย โดยรวม (Y) ซึ่งใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด (Enter Method) พบว่า ปัจจัยที่นำมาศึกษาทั้ง 7 ตัวแปร มีความสัมพันธ์พหุคูณกับสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย โดยรวม (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงเท่ากับ .78 ($R = .78$) และสามารถอธิบายการผันแปรหรือการเปลี่ยนแปลงสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทยโดยรวม (Y) ได้อย่างถูกต้องร้อยละ 61.00 ($R^2 = .61$) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการผันแปรกับการสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทยโดยรวม (Y) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน (X_2 Beta = .36) ปัจจัยเจตจำนงทางการเมือง (X_1 Beta = .34) และปัจจัยผู้ปฏิบัติงาน (X_7 Beta = .18) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อปัจจัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ปัจจัยเจตจำนงทางการเมือง และปัจจัยผู้ปฏิบัติงาน มีการเปลี่ยนไป 1 หน่วย จะทำให้สัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทยโดยรวม (Y) เปลี่ยนแปลงไป .36, .34 และ .18 หน่วยในทิศทางเดียวกันตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย

Model		B	S.E.	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	1.90	.10	-	19.35	.00
	ปัจจัยเจตจำนงทางการเมือง (X_1)	.18	.03	.34	5.74	.00**
	ปัจจัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน (X_2)	.17	.03	.36	4.80	.00**
	ปัจจัยข้อตกลงความร่วมมือในจังหวัด (X_3)	.03	.04	.06	.80	.42
	ปัจจัยการมีส่วนร่วม (X_4)	.03	.03	.05	.74	.46
	ปัจจัยการบริหารจัดการ (X_5)	.04	.03	.09	1.32	.19
	ปัจจัยการอำนวยความสะดวก (X_6)	.06	.04	.11	1.37	.17
	ปัจจัยผู้ปฏิบัติงาน (X_7)	.09	.04	.18	2.60	.01*

 $R = .78 / R^2 = .61$

ทั้งนี้จากตารางที่ 3 พบว่า รูปสมการถดถอยแบบคะแนนดิบ (Unstandardized) มีดังนี้ $\hat{Y} = 1.90 + (.18X_1) + (.17X_2) + (.09X_7)$ และรูปสมการถดถอยแบบคะแนนมาตรฐาน (Standardized) มีดังนี้ $\hat{Z} = .34Z_1 + .36Z_2 + .18Z_7$

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-Depth Interview) จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น จำนวน 37 คน สามารถสรุปผลการวิจัยในประเด็นสภาพปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย และประเด็นแนวทางพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย ดังตารางที่ 5-6 ดังนี้

ตารางที่ 5 สภาพปัญหา และอุปสรรคการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย

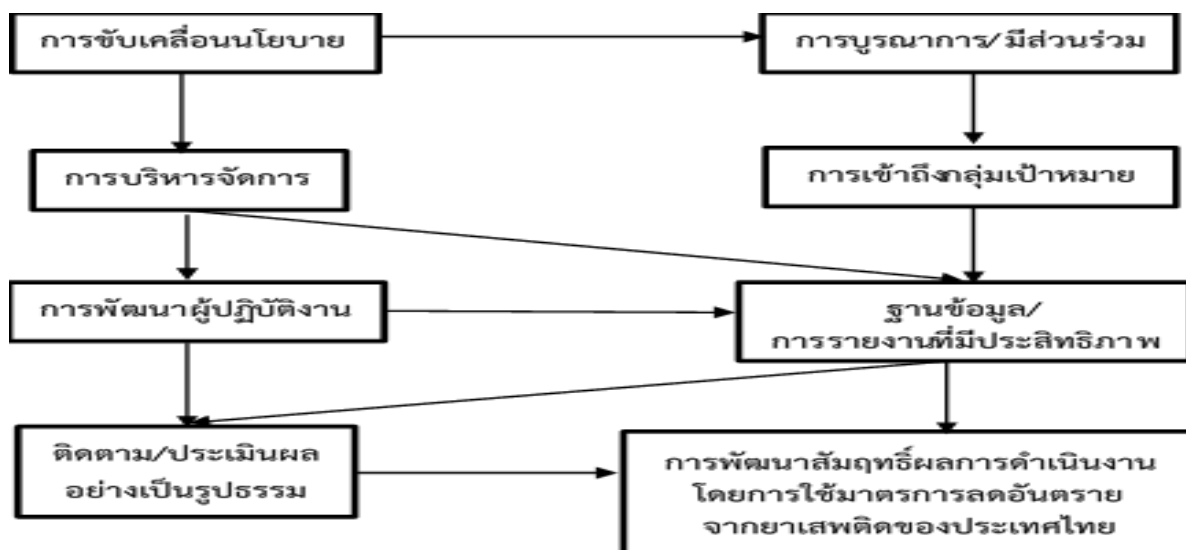
การดำเนินงานมาตรการฯ	สภาพปัญหา และอุปสรรคการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายฯ
ด้านการขับเคลื่อนนโยบาย	1. นโยบายยาเสพติดท้องถิ่นขาดความเป็นไปได้ 2. นโยบายขาดการเชื่อมโยงองค์ประกอบ 3. นโยบายไม่สอดคล้องกับกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ 4. หน่วยงานใช้งบประมาณตนเองหมดแล้ว 5. การดำเนินงานตามมาตรการฯ ไม่ได้ยึดผู้ร่วมเป็นศูนย์กลาง 6. ผู้ร่วมโครงการ/มาตรการถูกคุกคามจากผู้รักษากฎหมายในพื้นที่
ด้านการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	1. การค้นหาไม่ประสบผล 2. ชุมชนถูกข่มขู่/ไม่มั่นใจในความปลอดภัย 3. มีการฟ้องร้องผู้นำชุมชนเมื่อเปิดเผยรายชื่อใหม่ 4. ผู้ใช้ยาเสพติดถูกสังคมกีดกัน ตีตรา/ขาดความไว้วางใจในบริการฯ 5. ผลงานในอดีตของหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นอุปสรรคในการค้นหา 6. ขาดรายชื่อกลุ่มเป้าหมายรายใหม่
ด้านการติดตาม และประเมินผลผู้รับบริการ	1. อำเภอลำบากในการรายงานจำนวนตามกำหนด 2. ผู้นำชุมชนจึงไม่กล้ามีส่วนร่วมในการประเมินผล 3. การบำบัดไม่ตอบสนองต่อความต้องการ 4. ขาดข้อมูลประสิทธิภาพในการบำบัดรักษาเพื่อประเมินผล 5. การติดตามกลุ่มเป้าหมาย ขาดประสิทธิภาพ
ด้านระบบฐานข้อมูล และการรายงานข้อมูล	1. เครื่องมือเก็บข้อมูลมีจำนวนมาก ใช้งานยาก 2. กลุ่มประชากรมีการเคลื่อนย้ายอยู่เสมอ
ด้านการบูรณาการ ระหว่างหน่วยงาน	1. ขาดความร่วมมือและบูรณาการหน่วยงาน 2. ขาดการบูรณาการทรัพยากรต่างๆ ระหว่างกัน 3. ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการใช้ทรัพยากร 4. ขาดการสร้างเครือข่ายภาคีในการทำงานร่วมกัน
ด้านการมีส่วนร่วม	1. ขาดการแสวงหาความร่วมมือจากภาคี/เครือข่าย 2. ขาดการสร้างเครือข่ายภาคีการดำเนินงาน 3. ขาดการบูรณาการวางแผนงาน โครงการ การบริหารงบประมาณ
ด้านการบริหารจัดการ	1. งบประมาณจากส่วนกลางอยู่ในระดับต่ำ / การจัดสรรทำได้ยาก 2. ข้อกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการสนับสนุน 3. ขาดความพร้อมด้านกำลังคน สถานที่ งบประมาณ และการจัดการ 4. ขาดการปรับวิธีดำเนินงานเพื่อรับจำนวนเป้าหมายที่เพิ่มมากขึ้น
ด้านผู้ปฏิบัติงาน	1. ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน 2. รู้สึกว่ามาตรการฯ เป็นเหมือนภาระงานที่เพิ่มขึ้น 3. ขาดการมีส่วนร่วมเข้าในการพัฒนาระบบบริหารจัดการงาน 4. ผู้ปฏิบัติงานถูกคุกคาม/ขาดกำลังใจและแรงจูงใจ

ตารางที่ 6 แนวทางพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย

การดำเนินงานมาตรการฯ	แนวทางพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด
ด้านการขับเคลื่อนนโยบาย	1. ควรกระจายอำนาจให้พื้นที่/คำนึงถึงความรุนแรงและศักยภาพ 2. กำหนดกลุ่มเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมทั้งเชิงปริมาณ/คุณภาพ 3. กำหนดนโยบายที่ครอบคลุมการส่งเสริมสวัสดิภาพทางสังคม 4. ผลักดันมาตรการลดมลพิษทางสังคม/เพิ่มการยอมรับของชุมชน 5. กำหนดให้การบำบัดเป็นการรักษาเช่นเดียวกับโรคอื่นๆ ทั่วไป 6. นำมาตรการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิที่ตำรวจกระทำต่อผู้ค้า
ด้านการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	1. ใช้ความร่วมมือจากหน่วยงานในท้องถิ่น 2. ให้ทางจังหวัดเป็นผู้กำหนดเป้าหมายจากฐานข้อมูล 3. แยกประชากรที่แท้จริงและประชากรแฝงออกจากกัน
ด้านการติดตามและประเมินผลผู้รับบริการ	1. วางระบบการติดตาม และประเมินผลผู้รับบริการให้ขยายฐานไปยังหน่วยบริการ 2. สนับสนุนสถานีนอนมัย/โรงพยาบาลท้องถิ่นในการติดตาม 3. จัดให้ผู้ค้ามีส่วนร่วมในการประเมินกิจกรรมการดำเนินงาน 4. จัดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ
ด้านระบบฐานข้อมูลและการรายงานข้อมูล	1. พิจารณาและคัดเลือกบุคคลที่ทำงานวิเคราะห์ข้อมูลอย่างแท้จริง 2. บุคลากรที่รับผิดชอบงานข้อมูลต้องได้รับการพัฒนาทักษะ 3. แสวงหาข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความเหมาะสม 4. ต้องมีการจัดทำมาตรฐานการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับหน่วยงาน
ด้านการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน	1. จัดมีการบูรณาการด้านนโยบายกับแนวทางการปฏิบัติให้เชื่อมโยงและสอดคล้อง 2. เน้นการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยบูรณาการเครือข่ายทุกระดับ 3. ศตส.ทุกระดับ ต้องสนับสนุนทั้งงบประมาณ และทรัพยากรต่างๆ 4. จัดให้มีมาตรการทางเลือกให้ชุมชน/ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วม	1. กำหนดแนวทางการทำงานระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน 2. กำหนดแนวทางสร้างความร่วมมือภาคี/เครือข่ายภายใน/นอก 3. บูรณาการด้านแผนงาน โครงการ งบประมาณ การบริหารจัดการ 4. เพิ่มบทบาทอาสาสมัครและชุมชน/ใช้การแก้ปัญหาโดยชุมชน 5. สนับสนุนให้ชุมชนมีมาตรการป้องกันปัญหาเสพติดและนำไปใช้อย่างเคร่งครัด
ด้านการบริหารจัดการ	1. บูรณาการดำเนินงานระหว่างท้องที่และท้องถิ่นเพื่อเป็นองค์กรหลัก 2. กำหนดแนวทางมาตรฐานที่อ้างอิงเวชปฏิบัติ 3. นำแนวคิดกองทุนแม่ของแผ่นดินไปประยุกต์ใช้ในชุมชน/อปท.
ด้านผู้ปฏิบัติงาน	1. บูรณาการองค์กรรัฐที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และอาสาสมัครชุมชน 2. จัดให้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากร/ผู้ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ 3. จัดระบบการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและอาสาสมัคร 4. จัดให้มีเจ้าภาพที่รับผิดชอบผู้เชี่ยวชาญงานโดยเฉพาะ

ทั้งนี้ จากข้อสังเกตเกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศและข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด

ของประเทศไทย ในตารางที่ 4-5 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาทำการสร้างเป็นรูปแบบการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย ให้อยู่ในรูปของแผนภาพ ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางและกิจกรรมในการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย

ทั้งนี้ จากภาพที่ 2 นั้น สามารถอธิบายได้ว่า ในการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทยนั้น จะต้องมีการขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวข้องโดยใช้การบูรณาการในภาคส่วนต่างๆ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและประชาสังคมมากขึ้นอันจะนำไปสู่การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ และพัฒนาระบบการบริหารจัดการโดยการพัฒนาและบูรณาการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูล (Suksamran, Trimek, Jernsittiparsert & Siriattakul, 2017; Supchokpul, 2018) ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานอันจะส่งผลให้เกิดการรายงานผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การติดตาม/ประเมินสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานเป็นรูปธรรมมากขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทยต่อไปในที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย พบว่า รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำระบบฐานข้อมูลและการรายงานข้อมูล ด้านการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการให้บริการสังคม ด้านการขับเคลื่อน ด้านการติดตามผู้รับบริการ และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ด้านได้แก่ ด้านการจัดชุดบริการ ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นผลมาจากการที่จังหวัดต่างๆ ทั้ง 37 แห่งมีการเผยแพร่รณรงค์สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดในพื้นที่ มีการจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างความเข้าใจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อลดการรังเกียจ ตีตรา และเลือกปฏิบัติต่อผู้ใช้ยาเสพติดในชุมชน มีการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ยาเสพติดในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดและปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้อง มีการค้นหาผู้ใช้ยาเสพติดตามลักษณะของกลุ่มเป้าหมายมีการคัดกรองผู้ใช้ยาเสพติดและส่งไปยังสถานที่ให้บริการลดอันตรายจากยา

เสพติดของภาครัฐหรือภาคประชาสังคมแบบรอบด้านอย่างเหมาะสมองค์กร มีการมอบหมายให้อาสาสมัครภาคประชาสังคมในจังหวัดในการทำหน้าที่ค้นหาผู้ติดยาเสพติด มีการจัดทำบัตรประจำตัวสำหรับสมาชิกที่เข้าร่วมมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด มีการฝึกทักษะการป้องกันยาเสพติด โดยหน่วยงานสาธารณสุขในจังหวัดมีการดำเนินงานเพื่อติดตามผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับบริการตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ มีการให้อาสาสมัครของภาคประชาสังคมเป็นผู้ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือสมาชิกลดอันตรายจากยาเสพติด และมีการจัดทำข้อมูลสถานบริการที่เข้าร่วมมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอภายในจังหวัด อีกทั้งมีการกำกับ ติดตาม ประเมิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดให้เป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งส่งผลให้ระดับสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยการใช้มาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และในรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากจำนวน 6 ด้าน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยยังคงพบว่าคณะทำงานยังคงขาดการกำหนดแนวทางการบำบัดรักษาผู้เสพติดตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดที่ชัดเจน ขาดการประกาศให้หน่วยบริการที่เข้าร่วมมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติ อีกทั้งไม่มีการเตรียมความพร้อมสถานบริการในสังกัดเพื่อรองรับการดำเนินงานลดอันตรายจากยาเสพติดภายในจังหวัด รวมถึงไม่มีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาศักยภาพและเจตคติแก่เจ้าหน้าที่ในสังกัดเท่าที่ควร และอาสาสมัครของภาคประชาสังคมในจังหวัดยังไม่มีการประสานงานเพื่อส่งต่อผู้ติดยาเสพติดไปยังสถานบริการภาครัฐอย่างเหมาะสม จึงส่งผลให้ระดับสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทยจำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดชุดบริการ โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริพร ญาณจินดา และมานพ คณะโต (2558) เรื่องประสิทธิผลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่ตำบลนาแหม อำเภอมือง จังหวัดเลย โดยผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่ตำบลนาแหมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รอดิษฐ์ ศรีรัตน์ อัญชลี เจตเต ธัญญภรณ์ อุปมัยรัตน์ และ สุดาพันธ์ จุลเอียด (2554) เรื่องประสิทธิภาพการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดระบบสมัครใจและระบบบังคับบำบัดรักษาในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดปัตตานี โดยผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดระบบสมัครใจและระบบบังคับบำบัดรักษาในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดปัตตานี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านระยะการฟื้นฟูสมรรถภาพ 1 ด้านที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทยโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 พบว่า มีจำนวน 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ปัจจัยเจตจำนงทางการเมือง และปัจจัยผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้เป็นเพราะการบูรณาการระหว่างหน่วยงานเป็นการประสานงานและสร้างความร่วมมือของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันการแปลงนโยบายด้านยาเสพติดและแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนโดยเร็วที่สุด รวมถึงหน่วยงานที่ให้บริการลดอันตรายจากยาเสพติดภาคประชาสังคมและภาครัฐภายในจังหวัดมีการเชื่อมโยงข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายในจังหวัด โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Awpituk & Sirivunnabood (2018) เรื่อง The Study on the Information Management of Drug related Crimes in the Thai Criminal Justice System โดยได้อธิบายว่า การบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติดเป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการตามมาตรการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Piriyaangsan, Ongkasing, Charoenporn, Srinualnad & Damkaew (2018) เรื่อง Myth of Drug Addictions โดยได้อธิบายถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในฐานะองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด อีกทั้งผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ เพ็ญวงศ์ (2560) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการป้องกันการเสพยาเสพติดซ้ำของกลุ่มผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กรุงเทพมหานคร โดย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการป้องกันการเสพยาเสพติดซ้ำของกลุ่มผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่ปัจจัยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น และปัจจัยด้านการทำงานเป็นเครือข่ายและการบูรณาการร่วมกัน ในขณะที่เจตจำนงทางการเมืองนั้น เป็นการแสดงออกถึงความชัดเจนของแนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด อันเป็นผลมาจากความจริงใจ และแน่วแน่ทางการเมืองของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่รัฐในการแก้ไขปัญหาผู้ติดยาเสพติดที่เกิดขึ้นในสังคมตนเอง ซึ่งแสดงออกถึงความมุ่งมั่นต่อเจตนารมณ์ในการเร่งรัดการดำเนินงานเพื่อลดความรุนแรงของปัญหาเสพติด จนไม่ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชน โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Piriyarangsan, Ongkasing, Charoenporn, Srinualnad & Damkaew (2018) เรื่อง Myth of Drug Addictions โดยได้อธิบายถึงความชัดเจนและแน่วแน่ในการแก้ไขปัญหาของสถาบันกฎหมายไว้ในฐานะองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Suksamran, Trimek, Jemsittiparsert & Siriattakul (2017) เรื่อง Crime Victimization Surveys of 2016 โดยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า รัฐควรมีการแสดงออกที่ชัดเจนและมีความจริงใจในการสร้างการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ เพื่อดำเนินงาน อันจะส่งผลให้เกิดการประหยังบประมาณและสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อป้องกันอาชญากรรมต่อไป นอกจากนี้ การที่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินการบำบัดและแก้ไขฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทยมีความรู้ ความสามารถ ความพร้อม และมีทัศนคติที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานในการปฏิบัติงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดนั้น จะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้น ใส่ใจ และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีในการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทย โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานปราบปรามยาเสพติด (2558) เรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยผลการวิจัยพบว่า การแก้ไขฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทยในเชิงนโยบายประกอบด้วยปัจจัยสู่ความสำเร็จ ได้แก่ ความรู้ ความสามารถและเจตคติของผู้ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกรมการเมืองและองค์กรภาครัฐ อีกทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินตนา ศรีธรรมมา โสภิตา ดาวสดใส และ กิตติมา ก้านจักร (2557) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดของคณะกรรมการดำเนินงานติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด จังหวัดขอนแก่น โดยผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยศักยภาพ ปัจจัยทัศนคติ และปัจจัยการพัฒนาความสามารถของผู้ปฏิบัติงานเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในทางบวกและมีผลต่อความสามารถในการติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดของคณะกรรมการดำเนินงานติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด จังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยสามารถพยากรณ์ความสามารถในการติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดของคณะกรรมการติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด จังหวัดขอนแก่นได้ถูกต้องร้อยละ 69.20 ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ปัจจัยเจตจำนงทางการเมือง และปัจจัยผู้ปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดของประเทศไทยโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. 2560ก. **กรอบการปฏิบัติงานตามมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm Reduction).** กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงยุติธรรม. 2560ข. **คำสั่ง: แนวทางการดำเนินงานมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm Reduction).** กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.

- กระทรวงสาธารณสุข. 2560. คำสั่ง: เรื่องแนวทางการดำเนินงานลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (**Harm Reduction**) ในกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- จรรยา เจตนาสมบูรณ์ และ เนตรนภิส จันท์วัฒนะ. 2556. การวิจัยประเมินผลโครงการการบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดรูปแบบจิตสังคมบำบัดในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสงขลา. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- จินตนา ศรีธรรมมา โสภิตา ดาวสดี และ กิตติมา ก้านจักร. 2557. "ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดของคณะกรรมการดำเนินงานติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดจังหวัดขอนแก่น." วารสารวิชาการเสพติด 2 (2): 13-35.
- ทัชมาวรรณ ดีประเสริฐ. 2557. เยาวชนกับยาเสพติด. ศูนย์สารสนเทศสำนักงานประชาสัมพันธ์เขต 1. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- นัทธี จิตสว่าง. 2555. ประเมินผล: ปัญหาของการวิจัยประเมินผลในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด. กรุงเทพฯ: วัฒนธรรมการพิมพ์.
- รอชิตี ศรีรัตน์, อัญชลี เจตนา, รัชฎาภรณ์ อุปมัยรัตน์ และ สุตาพันธ์ จุลเอียด. 2554. ประสิทธิภาพการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดระบบสมัครใจและระบบบังคับบำบัดรักษาในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดปัตตานี. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ. 2560. แนวทางการดำเนินงานลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (**Harm Reduction**). กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- สมศักดิ์ เพ็ญวงศ์. 2560. รูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการป้องกันการเสพยาเสพติดซ้ำของกลุ่มผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานป้องกันปราบปรามยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ. /543. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร. สวิตเซอร์แลนด์: กรุงเจนีวา.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2560. ข้อมูลและสถานการณ์จำนวนผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ.2557-2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2558. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- สิริพร ญาณจินดา และ มานพ คณะโต. 2558. "ประสิทธิผลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่ตำบลนาแหม อำเภอมือง จังหวัดเลย." วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน 3 (3): 342-357.
- TCIJ. 2561. อพเคตสถานการณ์ยาเสพติดโลกและไทย. สืบค้นจาก [https:// www. tcijthai. com/ news/](https://www.tcijthai.com/news/) 2018.
- Awpituk, S. & Sirivunnabood, P. 2018. "The Study on the Information Management of Drug related Crimes in the Thai Criminal Justice System." **International Journal of Crime, Law and Social Issues** 5 (1): 27-36.
- Holloway, K., Bennette, T., and Farrington, D. 2006. "The Effectiveness of Drug Treatment Programs in Reducing Criminal Behavior: A Meta-analysis". **Psicothema** 18 (1): 620-629.
- Nash, G. 1976. **Drug Use and Crime: Report of the Panel on Drug Use and Criminal Behaviors** New York: N.C. Research Triangle Institute.
- Piriyarangsang, S., Ongkasing, C., Charoenporn, C., Srinualnad, P., & Damkaew, P. 2018. "Myth of Drug Addictions." **Asian Political Science Review** 2 (2): 1-13.

- Suksamran, S., Trimek, J., Jernsittiparsert, K., & Siriattakul, P. 2017. "Crime Victimization Surveys of 2016." **RSU International Journal of College of Government** 4 (1): 1-7.
- Supchokpul, A. 2018. "The Possibility of Using Electronic Monitoring as an Alternative to Imprisonment for Drug Offenders." **International Journal of Crime, Law and Social Issues** 5 (1): 37-51.
- THRP. 2005. **Total Health Recovery Program**. Retrieved from <http://www.totalhealthrecoveryprogram.com/home.htm>.
- Yamane, T. 1973. **Statistics an Introductory Analysis**. 3rd ed. New York: Harper and Row.